

naraščajoča se opravila, nekaj z ozirom na neprijazne puščice, ki so na-nj letele iz nekkih časnikov, nekaj zato, ker noče biti nikomur na poti, zlasti pa z ozirom na svoje zdravje posebno na slabeče oči. Gospod dr. Bleiweis kaže, koliko se sme ceniti mnenje časnikarsko, gospoda dekan Kosar in dr. Ulaga pa, da glasovi po časnikih so le osebni glasovi, nikar pa obče mnenje, zaupanje vsega odbora visoko odtehta posamesne želje; komur so vse razmere slov. Matica znane, on zaupljivo tudi ta nasvet podpira; odbor se nadja, da tiskarno popravljaje prihodnje leto ne bode tako težavno in da si tajnik to delo sme olajšati; da mora tajnik imeti že drug stalen kruh, ker Matica pri svojih dohodkih še ne more s primerno plačo najeti si tajnika itd.

Po nekterih hvalnih besedah predsednikovih se odbor razide ob pol 2. popoldne.

Politične stvari.

Jugoslavenstvo jedinstvo.

Vprašanje, ki ga je konferencija južnih Slavenov 1. decembra v Ljubljani na dnevni red stavila, obdeluje se jako marljivo od prijateljev in protivnikov naših.

Zanimiv je v prvem oziru spisec gosp. Radiča, ki ga nahajamo v poslednjem listu „Reforme“ pod naslovom „Ein windisches Reich“. On pravi, da ona misel, jugoslavenstva dežele habsburške monarhije zediniti v eno celoto, ki se je izrekla v shodu rodoljubov jugoslavenstvih v Ljubljani, ni nova misel. Ista ideja je že rodila se v 16. stoletji, in bili so prosti kmetje, ki so se je prijeli gledé na tadanji notranji stan „slovensko-hrvaških“ dežel in gledé na vnanje nevarnosti. Al izid te poskušnje jedinstva ne po poti postavni, ampak po poti krvave prekucije bil je žalosten.

Kratek posnetek Radičevega spisa je ta:

Bilo je namreč 1573. leta, ko so v vseh „slovenskih deželah“, poklicani od „bratov“ na Hrvaškem, kmetje kot en mož stopili na noge in se zedinili v hud boj maščevanja. Zahtevali so, da se jim povrnejo „stara pravda“ (stara pravica), po cesarji Maksu I. in cesarji Ferdinandu I. odpravljen „županijske sodnije“ (starodavne slovanske naprave) in stare „svobodščine“ o colih in davkih. Gosp. Radič popisuje po tem s zgodovine posnete dogodbe v vaséh na meji hrvaški in štajarski v Brežicah, odkodar so poslanci s „petelinovim peresom“ šli križem po deželi do najviših gorenskih krajev. Boj se je začel 29. januarija 1573. leta, kteremu je vojskovodja bil neki Ilija (Elija Gregorić), v bojih zoper Turke skušeni vojak. Kmečkim krdelom nasproti so se postavili nemški plemenitniki iz Štajarskega, Koroškega in Kranjskega; po 3dnevem boji je bila „slovenska“ kmečka armada na vseh krajih od armade cesarjeve pobita, — Ilija je bežal v gore. Še le čez več mesecev so ga vjeli in na Dunaj peljali, kjer je on s še drugimi vjetniki od 11. aprila do 4. maja stal pred krvavo sodnijo, kateri je predsedoval dunajski „stadtrichter“. Ilija in vsi drugi ž njim so bili na smrt obsojeni.

Casništvo jugoslavenstvo.

* „Südslavische Zeitung“ tedaj začne, kakor priloženi razglas kaže, v vojaškem Sisku izhajati ob novem letu. Radostni pozdravljamo list, ki bode v nemškem jeziku boril se za svetinje južnih Slavenov. Program njegov povdarja sicer najbolj interese trojedne kraljevine v razmeri ogersko krono, vendar se smemo nadjati, da faktično bode hodil širjo pot in tudi Slo-

vence jemal pod svoje krilo. V to ime kličemo mu: „Dobro došel!“ Cena za četrto leta po pošti mu je 4 gold. Naj ga podpira vsak Slovenec, ki nemški ume! Vrednik mu bode velecenjeni gosp. Praus.

* „Vienac“ se zove lepoznanški list, ki izhaja v Zagrebu, kterega tudi mi, ker je „naše gore list“, svojim čitateljem toplo priporočamo. Tako-le se glasi poziv na naročbo: „Za koj dan nastat će „Viencu“ treće godište a ovaj će jedini hrvatski beletristički list izlaziti i na dalje u dosadanjem obliku. Pozivljuć dakle štovano občinstvo, da se izvoli na-nj što mnogobrojnije predplatiti, preporučujemo ga zaštititi svih rodoljuba, koji su uvjereni, da nam je stalo samo do narodnoga napredka. Ma da i ima neizpunjenih želja, možemo se ipak pozvati na sud odličnih pisaca, koji nam izriekom pohvališe nastojanje te nas bodre, da ostanemo na dosadašnjem putu. A najbolja nam je preporuka, što nas perom pomažu i podupiru: P. P., I. T. (pjesnik Kriesnicâ), O. Utješenić Ostrožinski, Janko Jurković, Vl. Vežić, Franjo Marković, Ivan Dežman, L. Vukelić, B. Milutinov, A. Tkalčević, Armin Pavić, Franjo Ciraki, Avg. Šenoa, Evg. Jos. Tomić, Bl. Lorković, Ivan Zahar, J. Gržetić, Tade Smičiklas, Drag. Jambrečak, J. Peksidr, Franjo Petračić, Armin Šrabec, Vlad. Mažuranić, dr. Gj. Pilar, Špiro Brusina itd. Uz ovakovu pomoć nadamo se pouzdano sve to većemu napredku. Pjesme po izbor, izvorne pripoviedke, poučni članci svake ruke, predavanja namienjena ženskomu spolu kitit će nam list i od nove godine; a što nam je nada sve drago, od sada biti će načina, da uz mnogu pjesmu priobćimo i najpev. — Izlazit će „Vienac“ u dosadašnjem vidu i uz dosadašnju cieniu: Na godinu za domaće 6 fr., za vanjske predplatnike 7 fr., na pô godine polovica toga. Predplata neka se šalje „Administraciji Vienca“ u Zagrebu. Najcienije su pošiljke poštanske naputnice. U Zagrebu prima predplatu knjižara Svetozara Galca u Ilici.

Ivan Perkovac,
urednik i izdavatelj „Vienca“.

Mnogovrstne novice.

* Samoprodaja tabaka bo v Avstriji padla. Ogri so začeli vrtati v ta monopol državni, in kar Ogri začno, tudi izpeljejo; vsaj mi Cislajtanci zmirom plešemo kakor godejo Ogri. Že je ogerski finančni minister Kerkapolyi naznanil ogerskemu državnemu zboru, da bode prihodnje leto mu predložil načrt postave, da se preuredi ali popolnoma odpravi pravica, ki jo dozda sama vlada ima, da prodaja tobak, kajti zdaj ne sme nihče na Ogorskem in v našem cesarstvu tobak pridelovati brez vladinega dovoljenja, ali kar ga pridelava z dovoljenjem, vsaj moraga prodati vladi, da sama ona ž njim kupčuje. Ker je več dežel za tobakorejo pripravnih in bi lastniki za tobak pripravnih zemljišč lahko veliko si prislužili s pridelovanjem tobaka, zato je res želeti, da bi se odpravil ta monopol. Al vprašanje je: kako bo avstrijsko-ogerska vlada si nadomestila dohodke, ki zdaj državi po tem monopolu vsako leto dohajajo? Ogerska vlada ceni čisti dohodek, ki ga po tobaku prejme, na 10 milijonov in 624.100 gold. Kerkapolyi sam praša: po kterih direktnih davkih se bo ta zguba nadomestila, ker že zdaj od 54 milijonov direktnih davkov (zemljišnih, hišnih itd.) morajo 20 milijonov s silo iztirjati? — V našem cesarstvu pa nese državi tobak še več, namreč 19 milijonov 321.586 gld. čistega dohodka; s kterim davkom pa bi se ta zguba nadomestila, ako bi se vladna samoprodaja tobaka odstranila? Ako bi smeli kmetovalci tudi tobak pridelovati, gotovo bi si marsikdo pomnožil svoje zemljišćine